

2.2.2023

Finanssineuvos Urpo Hautala

FINGRID OYJ:N OSAKKEIDEN LUOVUTTAMINEN HUOLTOVARMUUSKESKUKSELTA VALTIOLLE

Tausta

Valtiovarainministeriö ja Huoltovarmuuskeskus tekivät 7.5.2015 osakevaihtosopimuksen, jolla Huoltovarmuuskeskus luovutti omistamansa Gasum Oy:n osakkeet valtiovarainministeriölle ja vastaavasti valtiovarainministeriö luovutti Huoltovarmuuskeskukselle Fingrid Oyj:n osakkeita (443 osaketta, 13,32 prosenttia Fingridin osakkeista). Huoltovarmuuskeskus omisti entuudestaan 11,58 prosenttia Fingridin osakkeista (385 osaketta), joten sopimuksen myötä Huoltovarmuuskeskukselle muodostui sen nykyinen 24,90 prosentin osuus (828 osaketta) Fingridin osakkeista.

Osakevaihtosopimukseen liittyi Fingridin osakkeita koskeva erillinen 7.5.2015 päivätty hallinnointisopimus, jonka mukaan Huoltovarmuuskeskus tulouttaa valtion talousarvioon Fingridin osakkeista saatavat osingot siltä osin kuin ne ylittävät vaihdossa valtiovarainministeriölle tulleiden Gasumin osakkeiden tuottamat osingot.

Asian uudelleen käsittely on tarpeen, koska Gasum Oy jakautui vuoden 2020 alusta kaasun siirtoverkkoa hallinnoivaksi Gasgrid Finland Oy:ksi ja Gasum Oy -nimellä jatkavaksi kaasuliiketoimintayhtiöksi. Jakautumisen jälkeen edellä kuvatulla osingontuloutusmenettelyllä ei enää ole hallinnointisopimuksessa tarkoitettua laskentaperustetta. Jos hallinnointisopimusta ei muuteta, sopijapuolet ovat sidottuja sen määräyksiin ja siten menettelemään sovitulla tavalla. Huoltovarmuuskeskuksen tulisi siten noudattaa muun ohella sovittua velvoitetta tilittää Fingrid-osakkeiden tuottama osinko valtion budjettiin niin kauan, kun sopimus on voimassa.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Tarkoituksena on, että valtiovarainministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen 7.5.2015 välistä osakevaihtojärjestelyä muutetaan siten, että sopijaosapuolten erikseen 7.5.2015 solmimassa hallinnointisopimuksessa määritellystä tuloutusvelvollisuudesta luovutaan. Tuloutusvelvollisuudesta luopuminen toteutetaan siten, että Huoltovarmuuskeskuksen taseesta luovutetaan vastikkeetta valtiolle 288 kappaletta Fingrid Oyj:n osakkeita. Huoltovarmuuskeskuksen omistukseen ja hallintaan jätetään 155 kappaletta 7.5.2015 osakevaihtosopimuksessa siirrettyjä Fingrid Oyj:n osakkeita, mikä laskennallisesti vastaa Huoltovarmuuskeskuksen osakkeista saamaa vuosien 2016 - 2019 keskimääräistä osinkotuottoa.

Osakkeiden luovuttamisen jälkeen valtion osakeomistus Fingrid Oy:ssä on järjestelyn täytännönpanohetkellä seuraava:

- Valtion suorassa omistuksessa on yhteensä 1 227 Fingrid Oyj:n A-sarjan osaketta, mikä vastaa 36,9 prosentin omistusosuutta.
- Huoltovarmuuskeskuksen omistuksessa on yhteensä 540 Fingrid Oyj:n A-sarjan osaketta, mikä vastaa noin 16,2 prosentin omistusosuutta.
- Valtio omistaa siten suoraan ja Huoltovarmuuskeskuksen kautta yhteensä 53,1 prosenttia Fingridin A-osakkeista, mikä tuottaa valtiolle 70,9 prosentin äänivaltaisuuden Fingridissä.

Osakkeiden luovuttamisesta ei aiheudu muutosta Fingrid Oyj:n omistajaohjaukseen ja osakkeiden hallintoihin, joka säilyy valtiovarainministeriöllä valtion ja Huoltovarmuuskeskuksen omistamien osakkeiden osalta.

Esityksen tavoitteet ja vaikutukset

Esityksen tavoitteena on huomioida sopimusosapuolista riippumaton Gasum Oy:n osittaisjakautuminen ja tästä aiheutuva tarve valtiovarainministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen sopimuskokonaisuuden tarkistamiselle. Osakkeiden vastikkeeton luovuttaminen ja osinkojen tuloutusvelvollisuudesta luopuminen selkeyttää ja yksinkertaistaa sopimusosapuolten asemaa Fingridin osakkeiden omistajina ja oikeuksien käyttäjinä. Sopimusjärjestelyn muuttamatta jättäminen heikentäisi olennaisesti Huoltovarmuuskeskuksen asemaa, koska se joutuisi maksamaan valtiolle merkittävästi enemmän osinkojen tuloutuksia kuin tähän asti.

Osakkeiden luovuttamisessa ei käytetä rahavastiketta. Järjestelyssä Huoltovarmuuskeskuksen taseesta valtiolle luovutettavan 288 kappaleen Fingrid Oyj:n osakkeen tase-arvo on 173 232 000 euroa, mutta tällä hetkellä voimassa olevan Fingridin osakevaihtosopimuksen yhteydessä allekirjoitetun hallinnointisopimuksen 2 kohdan perusteella Huoltovarmuuskeskuksella ei ole tällä hetkellä oikeutta käyttää Fingrid-osakkeisiin liittyvää äänioikeutta, eikä se saa osakkeiden tuottamaa osinkotuloa, elleivät Gasum-osakkeet tuota osinkoa. Lisäksi Huoltovarmuuskeskus on sidottu Fingrid-osakkeiden osalta Fingridin osakassopimukseen ja yhtiöjärjestykseen perustuviin osakkeiden luovutusrajoituksiin. Ehdotetussa järjestelyssä Huoltovarmuuskeskukselle jäävien Fingrid Oyj:n 155 kappaleen osakkeen tase-arvo on 93 232 500 euroa. Tehtävän muutoksen myötä Huoltovarmuuskeskus saisi jatkossa myös osinkotuloa Fingridin jakaessa osinkoa. Kysymyksessä olisi tältä osin parannus Huoltovarmuuskeskuksen hallinnointisopimukseen perustuvaan asemaan.

Ehdotetulla järjestelyllä ei ole jatkossa nettovaikutusta valtion talousarvioon eli valtiovarainministeriö tulouttaa hallintaansa Huoltovarmuuskeskukselta siirtyvien Fingridin osakkeiden osinkotulot valtion talousarvioon vastaavalla määrällä kuin Huoltovarmuuskeskus on tällä hetkellä voimassa olevan hallinnointisopimuksen tuloutusvelvollisuuden mukaisesti sitoutunut tulouttamaan valtion talousarvioon.

Eduskunta on vuoden 2021 neljännen lisätalousarvion momentilla 32.30 antanut Huoltovarmuuskeskukselle oikeuden jättää tulouttamatta valtion talousarvioon vuosilta 2019 - 2020 kertyneiden Fingrid Oyj:n osakkeiden osingot yhteensä 44 300 000 euroa sekä vuoden 2022 neljännen lisätalousarvion mukaan myös vuodelta 2021 kertyneiden Fingrid Oyj:n osakkeiden osingot 23 257 500 euroa.

Jatkotoimenpiteet

Valtiovarainministeriö ja Huoltovarmuuskeskus solmivat uuden sopimuksen Fingrid Oyj:n osakkeiden luovuttamisesta vastikkeetta valtiolle sekä uuden hallinnointisopimuksen Fingrid Oyj:n osakkeista.

Valtioneuvoston toimivalta

Valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (jäljempänä omistajaohjauslaki, 1368/2007) 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee asiat, jotka koskevat osakkeiden luovuttamista ja osakehankintoja valtioenemmistöisissä yhtiöissä ja valtion osakkuusyhtiöissä. Fingridin osakkeiden luovuttamiseen Huoltovarmuuskeskukselta valtiolle sovelletaan siis, mitä omistajaohjauslain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään.

Huoltovarmuuskeskuksen ja valtiovarainministeriön välisessä osakkeiden luovutuksessa on kyse valtion viranomaisten välisestä oikeustoimesta, jossa valtion kokonaisomistusosuus säilyy ennallaan. Eduskunnan suostumusta ei näin ollen tarvita.

Valtioneuvoston ohjesäännön 6 §:n 4 kohdan nojalla valtioneuvoston yleisistunto ratkaisee muun muassa valtionyhtiöitä koskevat asiat. Valtiovarainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat sopineet, että osakkeiden luovuttamista koskeva asia esitellään valtiovarainministeriöstä.

Asian valmistelu

Esitys liittyy hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan 25.10.2022 antamaan puoltoon. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjausehdotukset valmisteltiin yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa valtiovarainministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen 7.5.2015 välisen osakevaihtojärjestelyn ja Fingrid Oyj:n osakkeita koskevan hallinnointisopimuksen muuttamista esityksen mukaisesti. Huoltovarmuuskeskus on osallistunut asian valmisteluun ja Huoltovarmuuskeskuksen hallitus on käsitellyt asiaa viimeksi 25.10.2022 hallituksen kokouksessa.